

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

Шифр та назва спеціальності

281 – Публічне управління та адміністрування

Інститут

Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

Адміністративний менеджмент

Кафедра

ПРАВА(306)

Рівень освіти

Магістр

Тип дисципліни

Вільного вибору загальної підготовки

Семестр

3

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Гаряєва Ганна Михайлівна,

Hanna.Hariaieva@khpi.edu.ua

Доцент НТУ «ХПІ» кафедри права

Автор та співавтор понад 150 наукових та науково-методичних праць.

Провідна лекторка з курсів: «Авторське право і суміжні права»,

«Договірне право», «Правознавство», «Трудове та господарське право»,

«Правове регулювання трудових відносин», «Правове регулювання

підприємницької діяльності в Україні». Має 10 свідоцтв про реєстрацію

авторського права на твір. Член Союзу юристів України. Досвід роботи – 30 років.

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/uk/)

<http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/uk/>

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на розгляд широкого кола питань щодо ознайомлення здобувачів із загальними засадами авторського і суміжного права, інституту індивідуалізації учасників цивільного обігу. Особливу увагу приділено процедурам отримання правової охорони об'єктів інтелектуальної власності та захисту цих об'єктів професійної діяльності фахівця з інформаційних технологій. Особливу увагу в курсі приділено практичним знанням з прикладних аспектів отримання авторських свідоцтв.

Мета та цілі дисципліни

Формування знань і навичок щодо особливостей володіння, користування та розпорядження правами на об'єкти авторських і суміжних прав, механізмів їх захисту від правопорушень.

Формат занять

Лекції, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – диференційований залік.

Компетентності

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК08. Здатність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю; працювати в міжнародному контексті.

ЗК09. Здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми; адаптуватися та діяти в нових ситуаціях і впоратися з тиском.

СК07. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

СК08. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

Результати навчання

РН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

РН04. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

РН06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загальноорганізаційних структур.

РН07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

РН08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

РН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

РН13. Уміти ініціювати, розробляти та впроваджувати інновації на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 годин. (4 кредитів ECTS): денна форма: лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.; заочна форма: лекції – 16 год., практичні заняття – 8 год., самостійна робота – 96 год. Форма контролю: диференційований залік.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Правове регулювання публічного управління в Україні. Вміння працювати з законодавчими актами, застосовувати правові норми при вирішенні практичних ситуацій.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Під час вивчення дисципліни використовується гейміфікація. Використовуються такі методи навчання: співбесіда, пояснення, розповідь, інноваційні методи з використанням мультимедійних презентацій, лекції.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Еволюція авторського права і суміжних прав.

Виникнення та розвиток авторського права. Розвиток суміжних прав.

Становлення системи правової охорони авторського права і суміжних прав в Україні.

Становлення та розвиток державного управління в авторському праві та суміжних правах.

Становлення та розвиток законодавства з авторського права та суміжних прав в Україні.

Розвиток законодавства в ЄС.

Тема 2. Авторське право: поняття, завдання, функції та принципи авторського права.

Поняття авторського права. Об'єктивне і суб'єктивне значення. Завдання авторського права.

Основні принципи авторського права.

Тема 3. Об'єкти авторського права.

Поняття твору та його ознаки. Службові твори. Твори, які не охороняються авторським правом. Види творів та їх характеристика. Літературні твори. Особисті листи, щоденники як особливий вид творів. Наукові твори.

Тема 4. Суб'єкти авторських прав.

Неповнолітні і недієздатні автори. Іноземні автори як суб'єкти авторських прав.

Правонаступники як суб'єкти авторських прав. Перекладач як суб'єкт авторського права.

Тема 5. Зміст та умови дії авторського права.

Авторське право і окремі авторські правомочності. Види авторських прав. Загальна характеристика особистих немайнових прав авторів. Загальна характеристика майнових прав авторів.

Тема 6. Виникнення та реєстрація авторського права.

Презумція авторського права. Державна реєстрація авторського права в Україні. Порядок реєстрації авторського права в країнах ЄС.

Тема 7. Розпорядження майновими авторськими правами.

Договір про передачу права на використання твору. Договір про передачу (відчуження) майнових авторських прав. Договір замовлення. Інші види авторських договорів. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності на твір відповідно до Цивільного кодексу України.

Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Ліцензійний договір.

Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.

Тема 8. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав.

Суміжні права: поняття і загальна характеристика. Зміст і межі суб'єктивних суміжних прав.

Вільне використання об'єктів суміжних прав. Сфера дії суміжних права

Тема 9. Колективне управління авторськими і суміжними правами.

Передумови виникнення та поняття колективного управління авторськими та суміжними правами. Суспільна роль організацій колективного управління правами. Еволюція колективного управління та види прав до яких застосовуються колективне управління. Специфіка форм та характеру діяльності організацій колективного управління авторськими та суміжними правами. Функції організацій колективного управління авторськими та суміжними правами. Становлення системи колективного управління авторськими та суміжними правами в Україні. Розвиток системи колективного управління авторськими та суміжними правами в країнах ЄС

Тема 10. Правові основи захисту авторських і суміжних прав.

Суб'єкти права на захист. Види порушень авторських прав. Форми захисту. Способи цивільно-правового захисту авторських і суміжних прав. Адміністративна відповідальність за порушення авторських і суміжних прав. Кримінальна відповідальність за порушення авторських і суміжних прав. Особливості правового захисту прав українських авторів за межами України.

Тема 11. Міжнародні аспекти охорони авторських і суміжних прав

Участь України в міжнародній системі охорони авторських права та суміжних прав. Проблеми співвідношення норм національного законодавства та норм міжнародного права. Конвенція про охорону літературних і художніх творів. Всесвітня конвенція про авторське право. Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми. Всесвітня організація інтелектуальної власності. Угода про торговельні аспекти прав на інтелектуальну власність (Угода TRIPS). Охорона авторського права та суміжних прав українських авторів та іноземних авторів.

Теми практичних занять

Тема 1. Еволюція авторського права і суміжних прав.

Тема 2. Авторське право: поняття, завдання, функції та принципи авторського права.

- Тема 3. Об'єкти авторського права.
Тема 4. Суб'єкти авторських прав.
Тема 5. Зміст та умови дії авторського права.
Тема 6. Виникнення та реєстрація авторського права.
Тема 7. Розпорядження майновими авторськими правами.
Тема 8. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав.
Тема 9. Колективне управління авторськими і суміжними правами.
Тема 10. Правові основи захисту авторських і суміжних прав.
Тема 11. Міжнародні аспекти охорони авторських і суміжних прав.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні заняття в рамках дисципліни не передбачені

Самостійна робота

Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті, нормативно-правові акти) для самостійного вивчення та аналізу.

Курс передбачає виконання індивідуального завдання у вигляді реферату та представлення його як презентацій за темою курсу, що студент вільно обирає з числа тем, які пропонуються або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Студент здійснює бібліографічний пошук, складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь, опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 16-25 слайдів, текст доповіді – 4-6 стандартних сторінок. Основний зміст презентації доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку (20 балів), що додається до загального рейтингу

Література та навчальні матеріали

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Гаряєва Г.М. Розпорядження правами інтелектуальної власності та їх захист : навч.-метод. посіб./ Гаряєва Г.М. –Харків: НТУ «ХПІ», 2015.-152с. ISBN 978-617-7305-02-5
2. Перевалова Л.В., Гаєва О.В., Гаряєва Г.М., Лисенко І.В., Муренко О. Л. : Правова охорона та розпорядження правами інтелектуальної власності :навч.-метод. посіб. / Перевалова Л.В., Гаєва О.В., Гаряєва Г.М., Лисенко І.В., Муренко О. Л. – Харків.: ФОП Панов А.М., 2018.-162с. ISBN 978-617-7541-77-5
3. Аврамова О.Є., Васильєва Н.Г., Перевалова Л.В. Правові засади інтелектуальної власності в Україні : навч.посіб. / Аврамова О.Є., Васильєва Н.Г., Перевалова Л.В. – Харків: НТУ «ХПІ», 2011 -136с. ISBN 978-966-593-912-2
4. Перевалова Л. В., Лисенко І. В., Гаряєва Г. М., Ткачов М. М. Методичні вказівки до практичних занять з навчального курсу “Правові засади інтелектуальної власності” : для студентів денної та заочної форми навчання / уклад.: Л. В. Перевалова, І. В. Лисенко, Г. М. Гаряєва, М. М. Ткачов ; Нац. техн. ун-т “Харків. політехн. ін-т”. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2024. – 64 с.
URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/74805>

Законодавчі акти

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#>
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#>
3. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#>
4. Сімейний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст.135. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#>

5. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#>
6. Господарський кодекс: від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18–22. – С. 144.
7. Закон України «Про авторське право і суміжні права» // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – ст.64. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#>

Базова література

1. Вахонєва Т.М. Авторське право і суміжні права в Україні: навч. посібник. 2-ге видання, перероблене і доповнене. – Київ: Дакор, 2019. – 576 с.
2. Інтелектуальна власність: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 140 с
3. **Журавльов Д.В., Чижмарь К. І.** Авторське право та суміжні права в Україні. Їх захист та відповідальність. Вид-во ЦУЛ, 2020. 224 с.
4. Цивільно-правова охорона та захист авторського права в сучасних умовах технологічного розвитку [Текст] : монографія / Колектив авторів : О. О. Штефан, А. С. Штефан, І. І. Петренко, О. О. Мацкевич, В. М. Троцька, С. А. Петренко; за наук. ред. Н. М. Мироненко. – Київ : НДІ інтелектуальної Інтелектуальна власність власності НАПрНУ, ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2014. – 341 с.
5. Інтелектуальна власність: магістерський курс : підручник / П. Г. Перерва [та ін.] ; ред.: П. Г. Перерва, В. І. Борзенко, Т. О. Кобєлева ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Планета-Прінт, 2019. – 1002 с.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Загальна оцінка (100%) складається з поточного контролю (60%) і семестрового контролю (40%)
Залік - тестові завдання по темам курсу.
Поточне оцінювання - два онлайн тести (по 20%) та індивідуальне завдання 20%

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

25.06.2024

Завідувач кафедри

Ірина ЛИСЕНКО

Дата погодження, підпис

28.06.24

Гарант ОП

Віталій КРУГЛОВ